

KLP reforma un Latvijas lauksaimniecība

“Ekonomikas zinātne lauku attīstībai 2004”

2004. gada 22. aprīlis

Andris Miglavs, Danute Jasjko un Dmitrijs Feldmans, LVAEI

KLP reformas būtība

KLP reformas mērķis/pasākums	Konkurētspējas paaugstināšana caur intervences noteikumu maiņu	TM atdalīšana no lauks. ražošanas	TM samazinājums lielām saimniecībām (modulācija)	Obligāta standartu ievērošana (cross-compliance)
Uz tirgu orientētās lauksaimniecības uzņēmējdarbības attīstība	■	■		
Ilgtspējīgā un videi draudzīgā lauksaimniecības attīstība				■
Lauku attīstība			■	

KLP reformas izpratne no Latvijas pozīcijas:

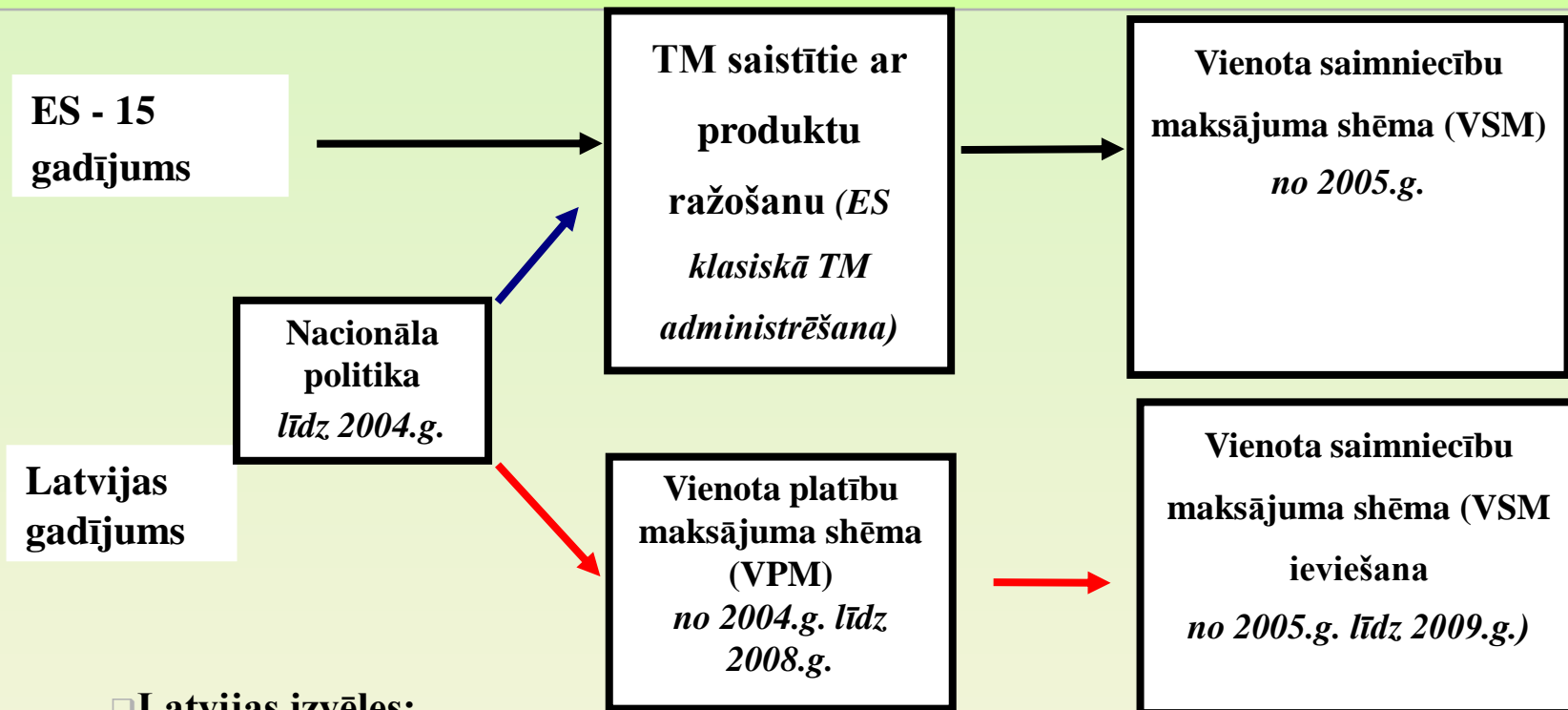
1. Tirgus politikas pasākumu maiņa – ar 2004. gadu

- ❑ Rudzu izslēgšana no intervences;**
- ❑ Intervences cenas samazinājums sviestam (par 25% līdz 2007.g.) un SVP (par 15% līdz 2006.g.);**
- ❑ Kompensāciju maksājumu palielināšana pienam:**
 - 2004.g.: no Ls 0 uz Ls 5,36 par piena tonnu;**
 - 2005.g.: no Ls 3,78 uz Ls 10,73 par tonnu;**
 - 2006.g.: no Ls 7,56 uz Ls 16,11 par tonnu;**

KLP reformas izpratne no Latvijas pozīcijas :

2. TM atdalīšana no ražošanas – 2005.- 2009. gads

Latvijas izvēles:

- Cik lielā mērā maksāt TM ražotājiem no valsts budžeta?
- Kādu shēmu izvēlēties VPM īstenošanai?
- Kad ieviest VSM shēmu?
- Cik lielā mērā atdalīt TM no ražošanas?

KLP reformas izpratne no Latvijas pozīcijas :

3. Vides un kvalitātes prasību ievērošana: –

2005.- 2009. gads

Nereformētā KLP

Vides aizsardzības prasības, kurus nosaka pašas dalībvalstis un kas var iekļaut:

- atbalstu par agro-vides saistību ievērošanu;
- galvenās obligātās vides prasības;
- specifiskās vides prasības, kas rada nosacījumus tiešiem maksājumiem.

Līdz tiešmaksājumu reformas ieviešanai, izmantojot VPM shēmu līdz pat 2009.g.

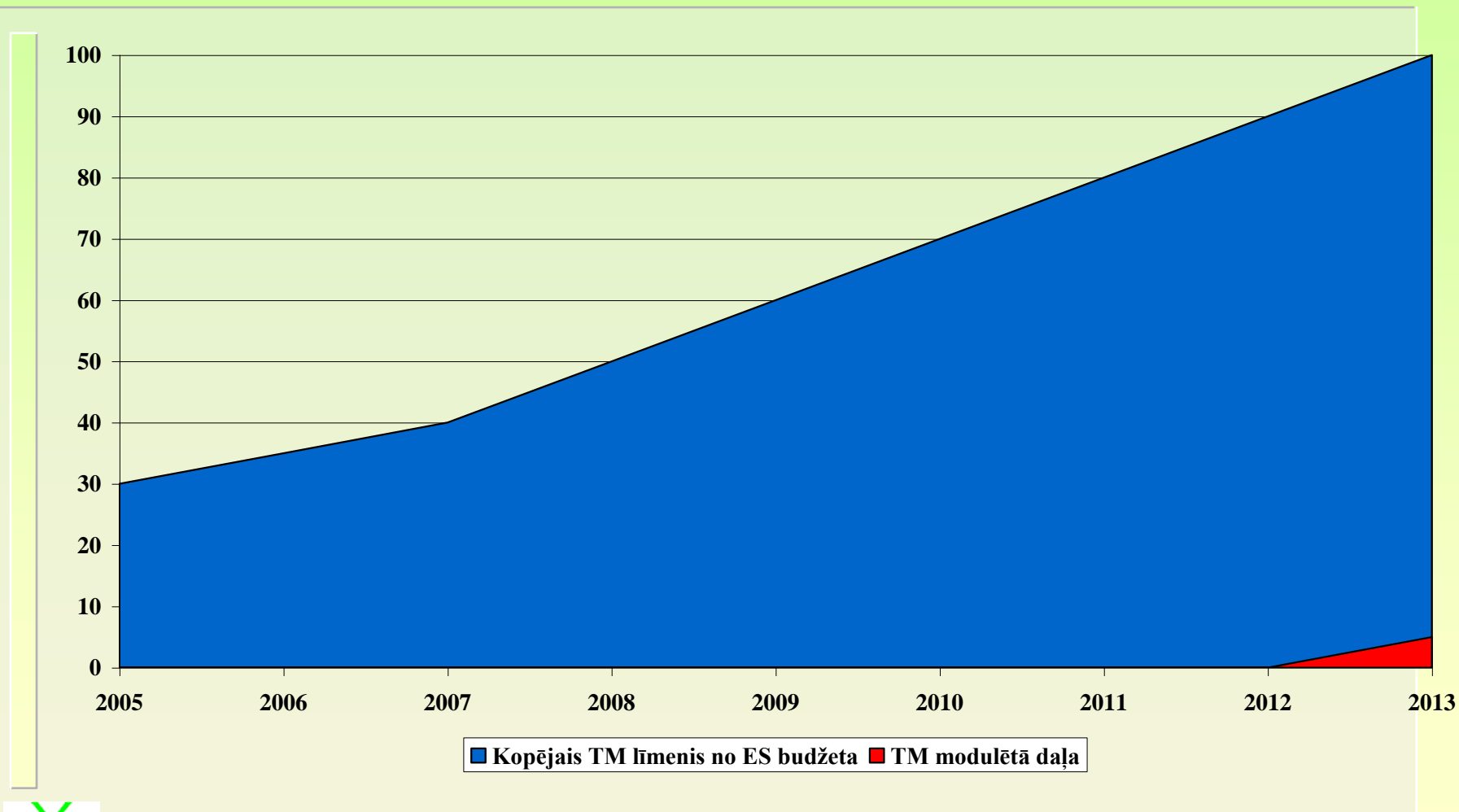
Ar tiešmaksājumu reformas ieviešanu, izmantojot VSM shēmu sākot jau no 2005.g

Reformētā KLP

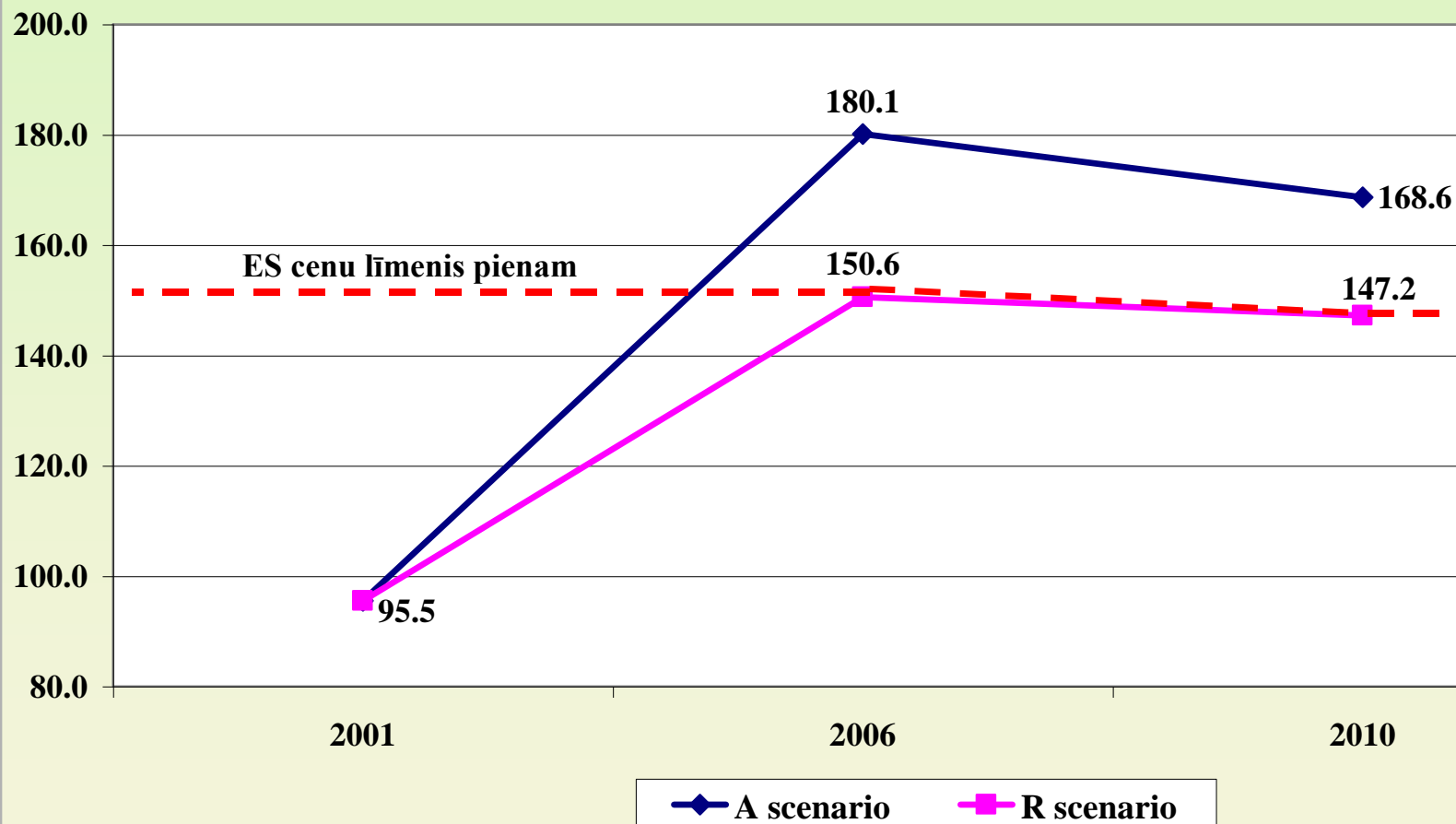
Obligātas un ES vienādās prasības un standarti:

- 18 ES standarti sabiedrības, dzīvnieku un augu veselības, dzīvnieku labturības un vides jomā;
- prasības nodrošināt labus lauksaimniecības un vides apstākļus.

KLP reformas izpratne no Latvijas pozīcijas: **4. TM samazinājums lielām saimniecībām (modulācija) – 2013. gadā**

Piena iepirkuma cenas pārmaiņas Latvijā 2006. un 2010.gadā pēc iestāšanās ES, Ls/t

KLP reformas ietekmes novērtējums uz Latvijas lauksaimniecību

□ Cenu samazinājums:

- Vienlaikus ar ES cenu samazinājumu piena sektorā,
- Latvijā piena cenas pakāpeniski pieaugs kopā ar piena kvalitātes uzlabošanos
- Tīrais cenu samazinājuma efekts varētu būt EUR 22,3 milj. 2010.gadā.

□ TM atdalīšana no ražošanas:

- Grūti novērtējams,
- pakāpeniski vedīs pie strukturālām pārmaiņām visā lauksaimniecības sektorā.
- No ražošanas atdalītā TM daļa varētu būt vismaz EUR 102,9 milj. 2010.gadā
(vai 74% no kopējas 2010.gada aploksnes)

KLP reformas ietekmes novērtējums uz Latvijas lauksaimniecību

□ Modulācija – papildus finansu resurss lauku attīstības politikai

- tikai 2013. gadā.
- maksimālā summa – EUR 6,9 milj.

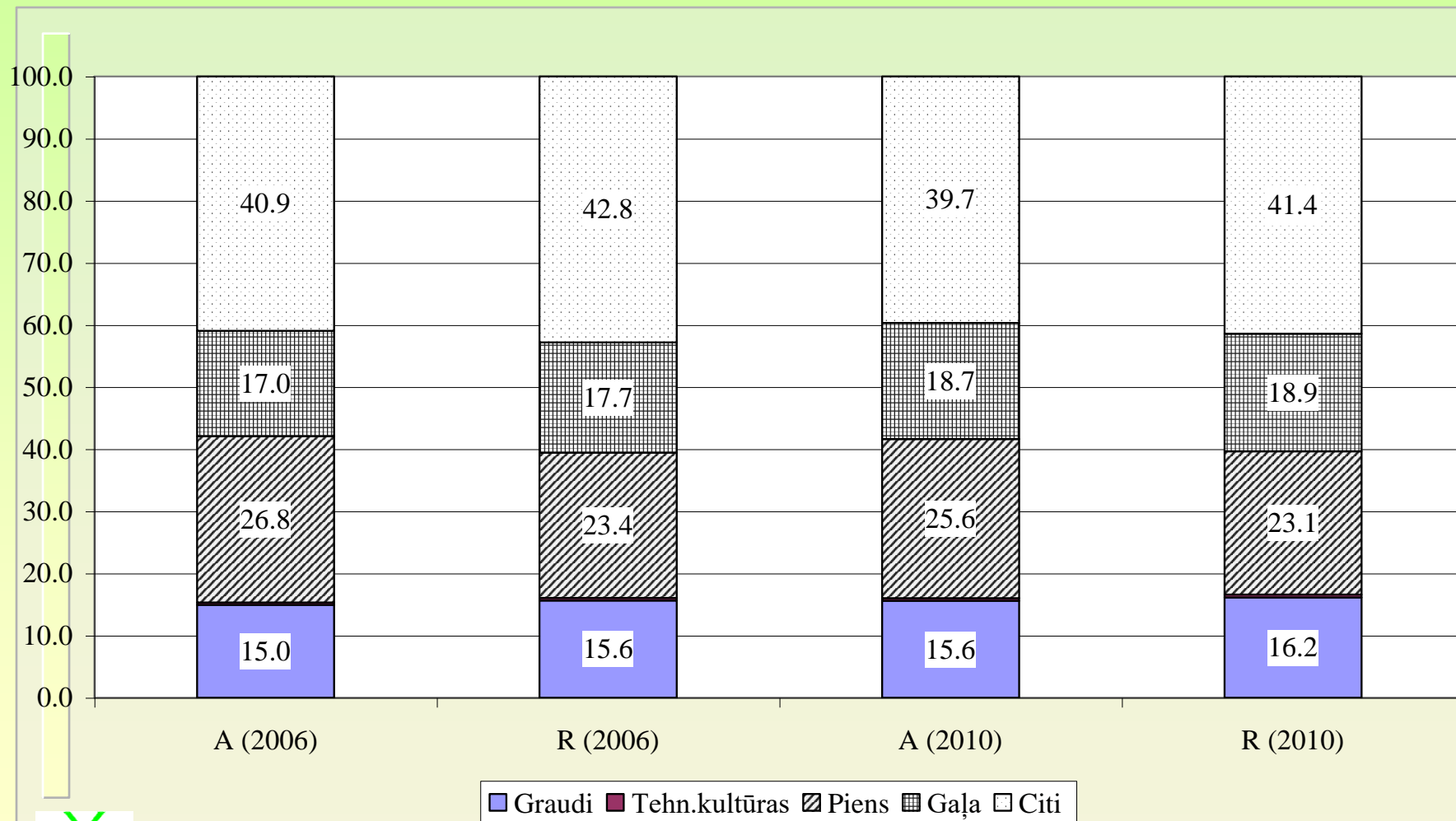
Vides un kvalitātes prasību ievērošana (Cross Compliance):

Obligātā prasība, kas stāties spēkā ar VSM ieviešanu, TM saņemšanai.

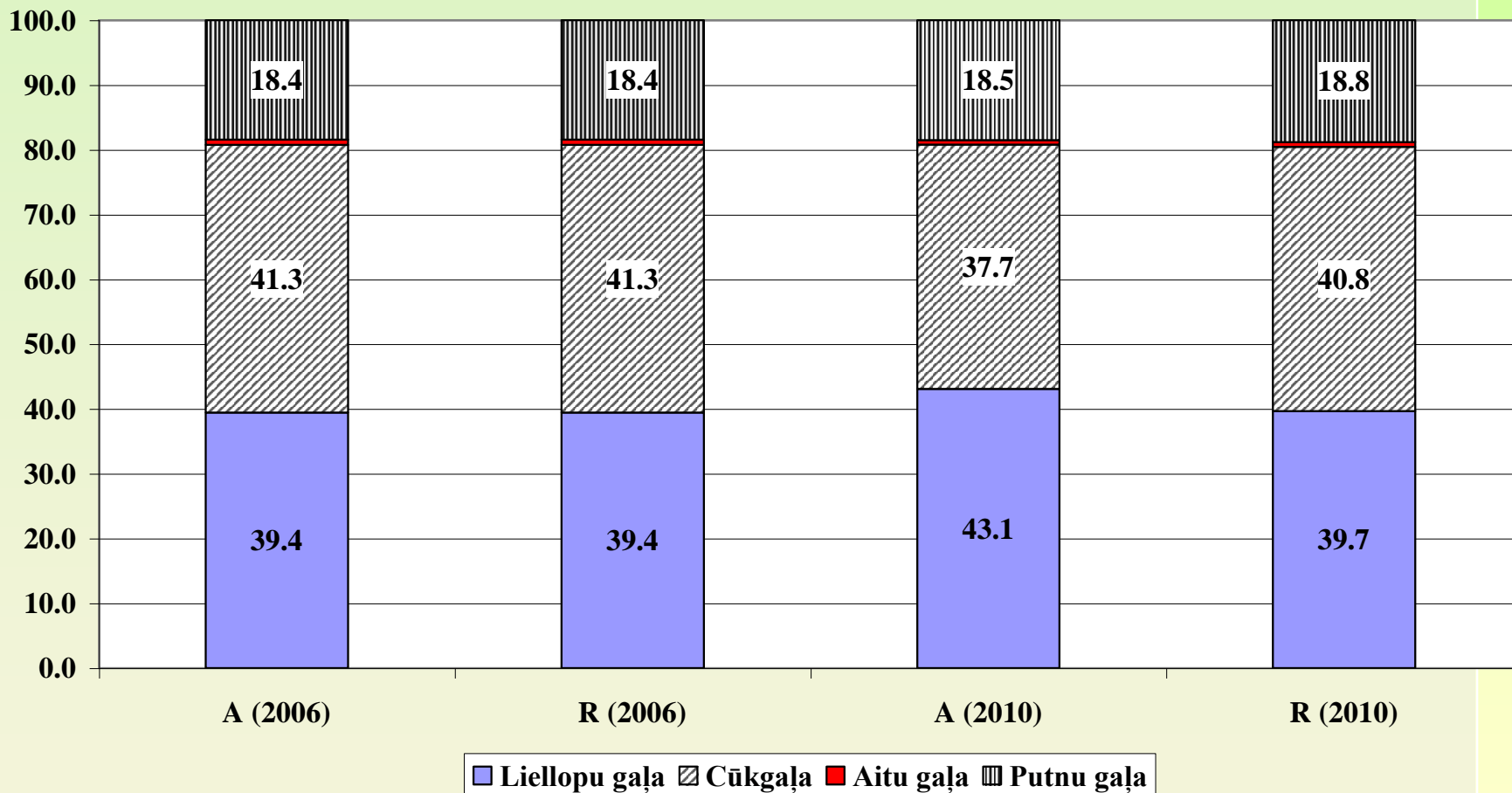
Modelētās strukturālās pārmaiņas Latvijas lauksaimniecības sektorā 2006. un 2010.gadā.

Lauksaimniecības produkcijas vērtība ražotāju cenās, %

Strukturālās pārmaiņas Latvijas gaļas sektorā 2006. un 2010.gadā,

Lauksaimniecības produkcijas vērtība ražotāju cenās, %

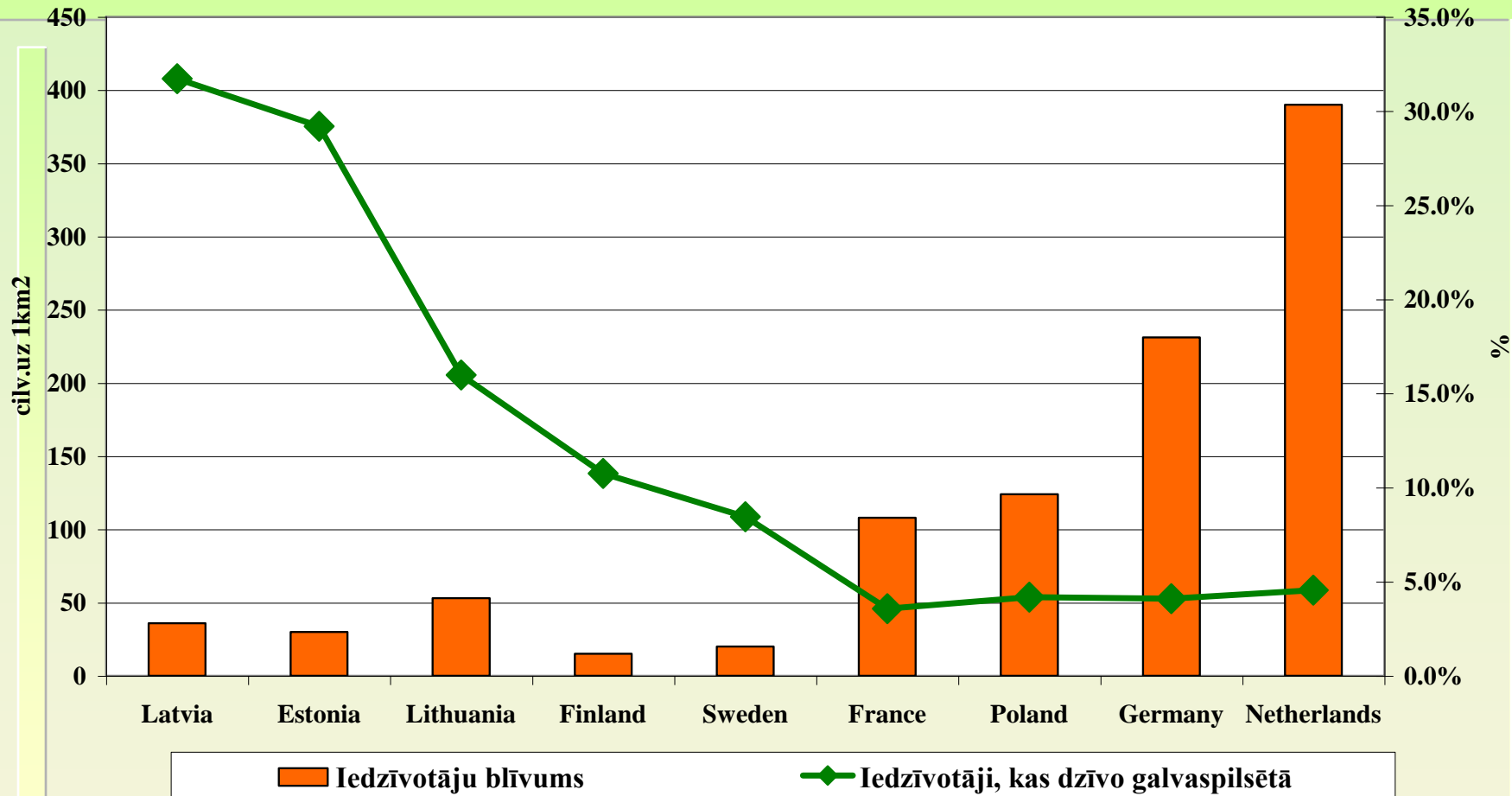

Kas mainīsies Latvijas lauksaimniecībā un laukos atdalot tiešo atbalstu no lauksaimnieciskās ražošanas?

- 1. Saimniecību ienākumu līmenis un ieņēmumu struktūra;**
- 2. Sektora ienākuma struktūra;**
- 3. Saimniecību struktūra (pēc lieluma, izvietojuma, specializācijas);**
- 4. Ražošanas izvietojuma struktūra (Regional structure of production);**
- 5. Ražošanas struktūra;**
- 6. Izmantotās zemes struktūra (eligibility of area for support schemes).**

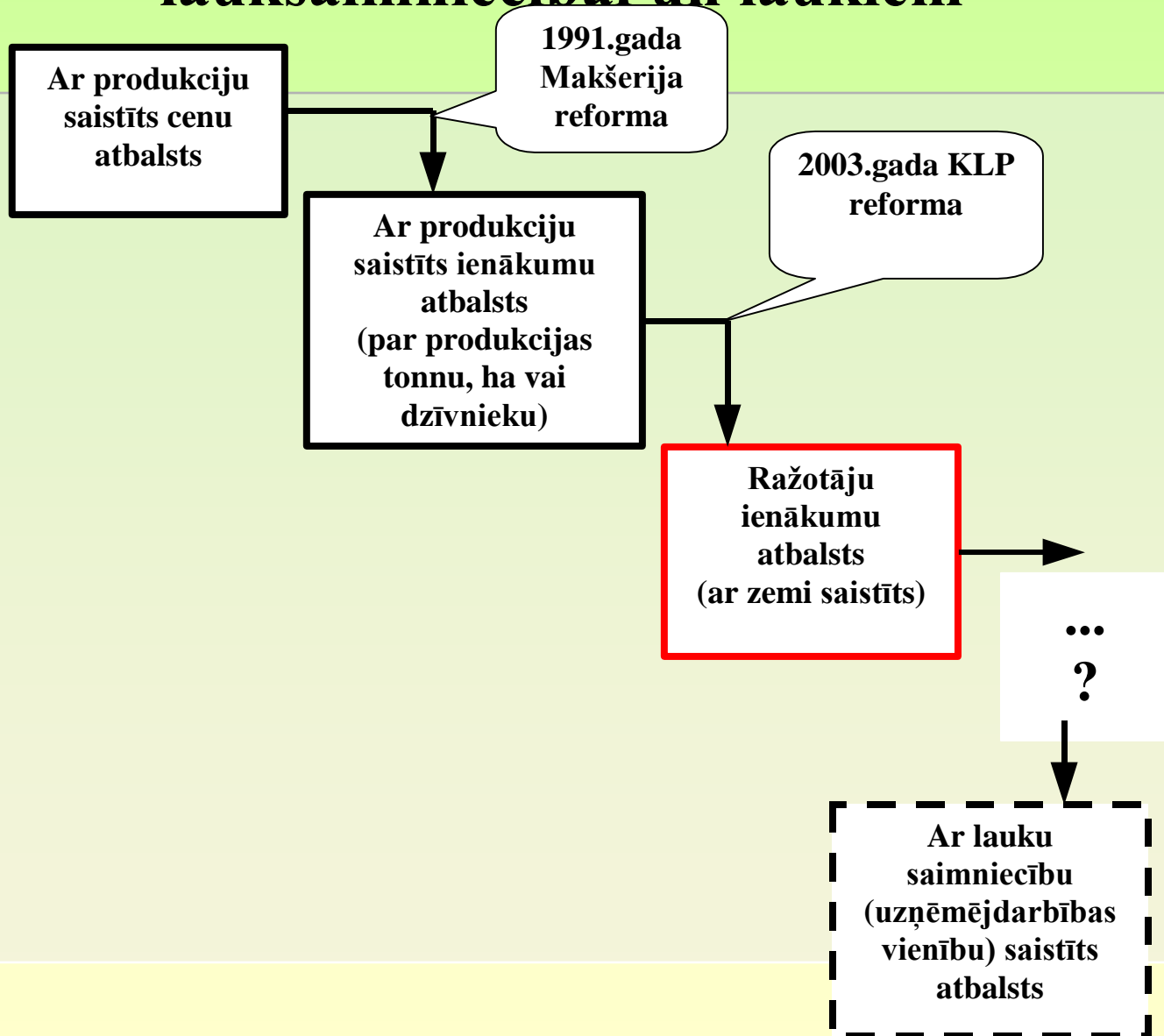
Iedzīvotāju blīvuma un skaita galvaspilsētās sadalījums pa valstīm uz 2003.gada 1.janvāri

Avots: Latvijas Statistikas gadagrāmata/ 2003, lpp.224.

Atbalsta mehānisma evolūcija ES lauksaimniecībai un laukiem

KLP reforma - arī jauni izaicinājumi pētniekiem un politiķiem

- *Maksājumu atdalīšana: atbalsta pārdresēšana no ražošanas uz ražotājiem*
 - *Kā novērtēt atdalīšanas efektu*
 - ✓ *Uz ražošanu*
 - ✓ *Lauku vidi*
- **Lauku cilvēki – Eiropas lauksaimniecības politikas centrālais elements**
 - *Ciktāl lauksaimniecības ražošana ir lauku attīstības elements*
 - *Vai nav jāturpina atbalsta atdalīšana – no lauksaimniecības ražotāja uz lauku ražotāju*
- **2003.gada ES KLP “Fundamentālā reforma” mainīs ES politikas sistēmu**
 - *Pastiprināta dalībvalsts loma lauksaimniecības un lauku politikā*
 - *Kur velkama robeža starp lauksaimniecību un biznesu laukos*

